JUGOSLAVIJA

SPOMENICI REVOLUCIJI

NA 9325*
J8

IZDAVAČI:
SUBNOR JUGOSLAVIJE, BEOGRAD
IZDAVAČKO KNJIŽARSKO PREDUZEĆE
·SVJETLOST· SARAJEVO
1968.

AUTORI SPOMENIKA

ANDREJEVIĆ — KUN ĐORĐE, ANGELI RADOVANI KOSTA, AUGUSTINČIĆ ANTUN, AVRAMOVA BORKA, BAKIĆ VOJIN, BATIĆ STOJAN, BEŠLIĆ ANA, BITENC ANTON, BODNAROV STEVAN, BOGDANOVIĆ BOGDAN, BOLJKA JANEZ, BON BRANKO, DOLINAR LOJZE, DŽAMONJA DUŠAN, ĐOKIĆ ALEKSANDAR, ĐOKIĆ VOJISLAV, ĐUROVIĆ DRAGO, GLID NANDOR, GRABULOVSKI JORDAN, GRŽETIĆ ANTE, HADŽIHALILOVIĆ SAKIB, JEFTANOVIĆ JOVANKA, JOCIĆ VIDA, KALIN BORIS, KALIN ZDENKO, KOBE BORIS, KOCKOVIĆ MARIJAN, KOLACIO ZDENKO, KRKOVIĆ MOMČILO, KRSINIĆ FRANO, LICINA SVETISLAV, MANDIĆ STANKO, MIHEVC EDO, OSTOJA MIRKO, PECOVSKI DUŠAN, PUTRIH KAREL, RADAUŠ VANJA, RADOVIĆ RAJKO, RAVNIKAR EDVARD, SABOLIĆ IVAN, SAVINŠEK JAKOB, SEISSEL JOSIP, SILA ZDENKO, SMERDU FRANČIŠEK, SOLDATOVIĆ JOVAN, STANKOVIĆ RADETA, STOJADINOVIĆ RATIMIR, STOJANOVIĆ SRETEN, STOJIĆ VOJIN, ŠLAJMER MARKO, TIHEC SLAVKO, TOMANOVIĆ LUKA, TRŠAR DRAGO, VUJISIĆ VOJISLAV, ZARIN ALEKSANDAR, ŽIVKOVIĆ MIODRAG, ŽUPANČIĆ MARKO.

AUTORI FOTOGRAFIJA

MIODRAG ĐORĐEVIĆ, TOŠO DABAC, NENAD GATIN, NINO VRANIĆ, ALEKSANDAR KAROLJI, BLAGOJE DRNKOV, ŽORŽ SKRIGIN, RANKO ROSIĆ, MIRKO LOVRIĆ, MIODRAG ŽIVKOVIĆ, JOŽE KOVAČIČ, DUŠAN DŽAMONJA, MILOŠ BAJIĆ, ĆIRO MARIĆ, MARIJAN SZABO, MILOVAN RAKONJAC, FOTO AGENCIJA »TANJUG«.

Urednik

MILOŠ BAJIĆ
akademski slikar, profesor Akademije za likovne umetnosti

Članovi redakcionog odbora

VELJKO ĐURIĆ
direktor Zavoda za zaštitu spomenika kulture SR Crne Gore

MATO HORVATIĆ
Sekretar saveznog odbora SUBNOR-a

PERO KOROBAR,
direktor Istorijskog muzeja SR Makedonije

SMAIL dr TIHIĆ
istoričar umetnosti

VERA VISOČNIK
istoričar umetnosti

RADE VLKOV,
direktor Zavoda za zaštitu spomenika kulture SR Hrvatske

MIODRAG ŽIVKOVIĆ
akademski vajar

Konsultanti

DANICA ABRAMOVIĆ
istoričar umetnosti, direktor Muzeja revolucije naroda Jugoslavije

OTO BIHALJI — MERIN
likovni kritičar

DOBRICA ĆOSIĆ
književnik

STOJAN ĆELIĆ
akademski slikar, glavni urednik časopisa »Umetnost«

MIODRAG PROTIĆ
slikar, upravnik Muzeja savremene umetnosti u Beogradu

ŽORŽ SKRIGIN
filmski reditelj, majstor umetničke fotografije

LAZAR dr TRIFUNOVIĆ
istoričar umetnosti, direktor Narodnog muzeja u Beogradu

Redakcija zahvaljuje svim saradnicima koji su pomogli u prikupljanju, izboru i sređivanju materijala kao i stručnim savetima kod izrade ove knjige.

Za izdavača:

MATO HORVATIĆ
ABDULAH JESENKOVIĆ

Štampano u 10 000 primeraka
na jezicima:

SRPSKOHRVATSKOM
SLOVENAČKOM
MAKEDONSKOM
MAĐARSKOM
ITALIJANSKOM
ALBANSKOM
RUSKOM
ENGLESKOM i
FRANCUSKOM

Odobrio štampanje

PRIREĐIVAČ EDICIJE

Korektori:

ZVONKO ŽUPANČIĆ
IVAN POSINOVEC
VELJKO VLAHOVIĆ
DANIJEL JERŽABEK
LJERKA MLINAR

Štampa:

GRAFIČKI ZAVOD HRVATSKE
Zagreb, Frankopanska 26

Istorijski podaci

PERO MORAČA
istoričar

Podaci o autorima

TAMARA JANKOVIĆ
istoričar umetnosti

Za štampu priredio

MURIS IDRIZOVIĆ
urednik Svjetlosti u Sarajevu

Tehnički urednici

MILOŠ BAJIĆ

DRAGOLJUB IVANOVIĆ

Rešenje omota

DRAGOLJUB IVANOVIĆ
slikar i grafičar

Spomenik na omotu

DUŠAN DŽAMONJA
Podgarić, Spomenik revoluciji

Fotografija

MIODRAG ĐORĐEVIĆ

Vinjeta

DUŠAN DŽAMONJA

Fotografija na predlistu

TOSO DABAC

OVO JE JEDAN OD PRVIH POKUŠAJA KOJI TEŽI DA PREDSTAVI JAVNOSTI DELA SAVREMENE MONUMENTALNE PLASTIKE I URBANISTIČKO-ARHITEKTONSKIH OSTVARENJA INSPIRISANIH OSLOBODILAČKOM BORBOM NARODA I NARODNOSTI JUGOSLAVIJE.

DVE PROTEKLE DECENIJE DOVOLJAN SU PERIOD KOJI DOPUŠTA DA NASLUTIMO NJIHOV RAZVOJNI PUT I NAZNAČIMO DILEME I TRAŽENJA. OVAKO IZABRANI PRESEK PRUŽA INFORMACIJU O ŠIROKOJ PANORAMI SPOMENIKA OVE VRSTE I VODI NAS NA MESTA GDE SU SE TA ZBIVANJA DOGAĐALA. BEZ OBZIRA NA STILSKA KRETANJA KOJA SU SE OTVARALA SLUHOM ZA SAVREMENOST, ZA KARAKTER VREMENA I INTEGRALNOST STVARALAČKE MISLI, NAŠI STVARAOCI SU DOLAZILI DO USPELIH REŠENJA.

TEŽNJA DA SE ODRAZI DUH REVOLUCIJE UVEK JE PRISUTNA. DELA PRED NAMA OTKRIVAJU UMETNIČKU LEPOTU, IZVORNOST I AUTENTIČNU VREDNOST.

MNOGI SPOMENICI NASTALI SU U PLEMENITOM TAKMIČENJU GRADOVA I SELA. GOTOVO SVAKA OPŠTINA I NASELJE IMALI SU NEŠTO DA IZRAZE I POKAŽU SVOJ UDEO U TIM VELIKIM ZBIVANJIMA ISTORIJE.

REDAKCIJA JE POKUŠALA UKAZATI NA ONA OSTVARENJA KOJA U RAZVOJU NAŠE POSLERATNE MONUMENTALNE PLASTIKE ZNAČE NOV LIKOVNI KVALITET. NA IZBOR DELA ZA OVU KNJIGU, POREDESTETSKE VREDNOSTI, UTICAO JE I ZNAČAJ ISTORIJSKOG DOGAĐAJA. ZA STVARAOCE TO JE BIO PUT TRAGANJA PO NEIZVESNOM. TRAŽILI SU KONCEPCIJU I DUH IZRAZA, OSLOBAĐALI SE ŠEMA I RAZBIJALI KONVENCIJE, SAVLAĐIVALI OTPOR I NERAZUMEVANJA. TEŽILO SE NOVOM. TREBA DATI PRIZNANJE NAŠIM SKULPTORIMA I ARHITEKTIMA KOJI SU, UZ ODGOVARAJUCU PODRŠKU DRUŠTVA, OBAVLJALI TAJ POSAO SMELO I USPEŠNO.

REDAKCIJA

DREŽNICA
LUKOVDOL
OSANKARICA
PRILEP

U PLANINI MRKOJ NEK MI BUDE HUM
NAD NJIM U RLIK VUKA

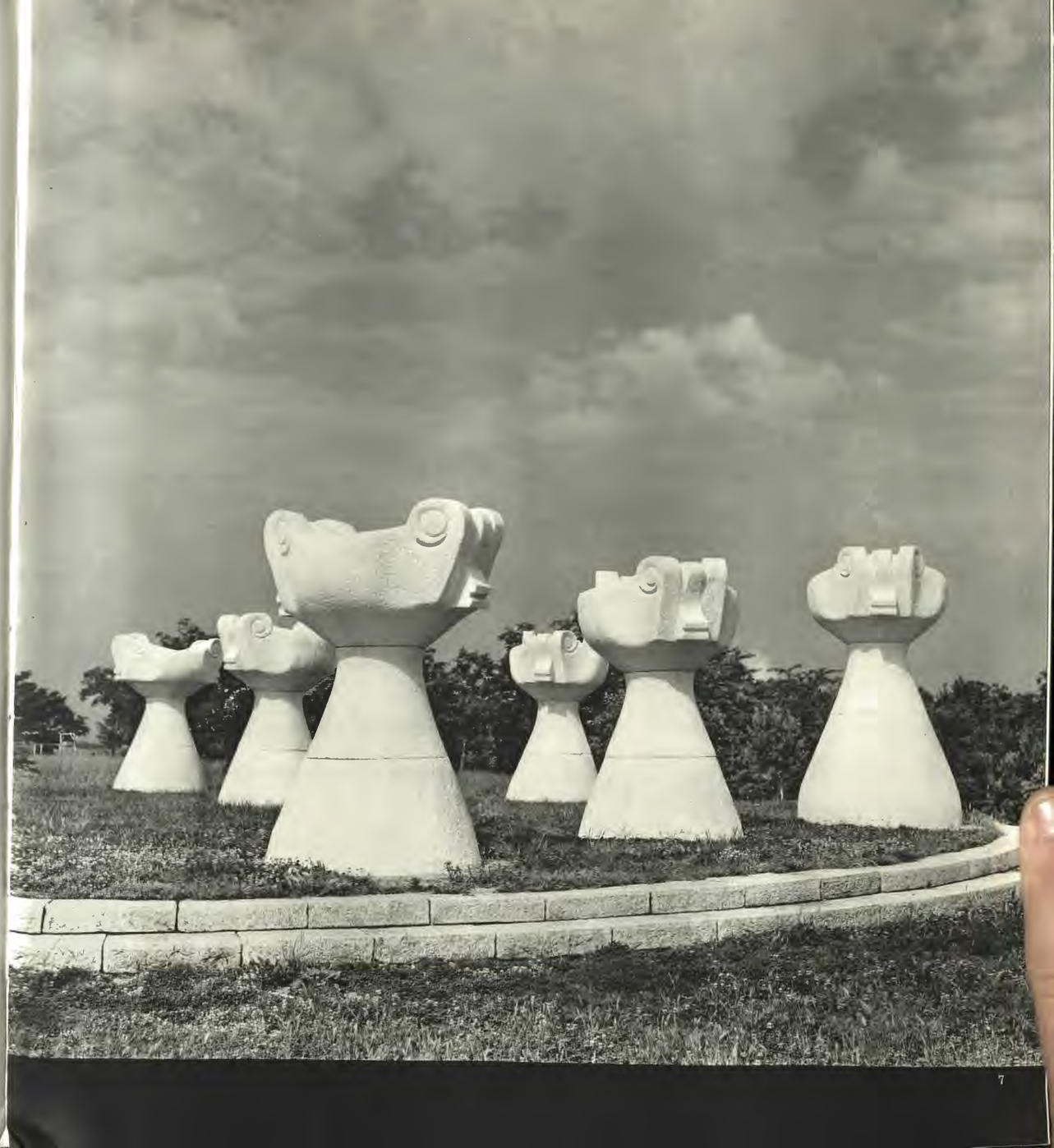

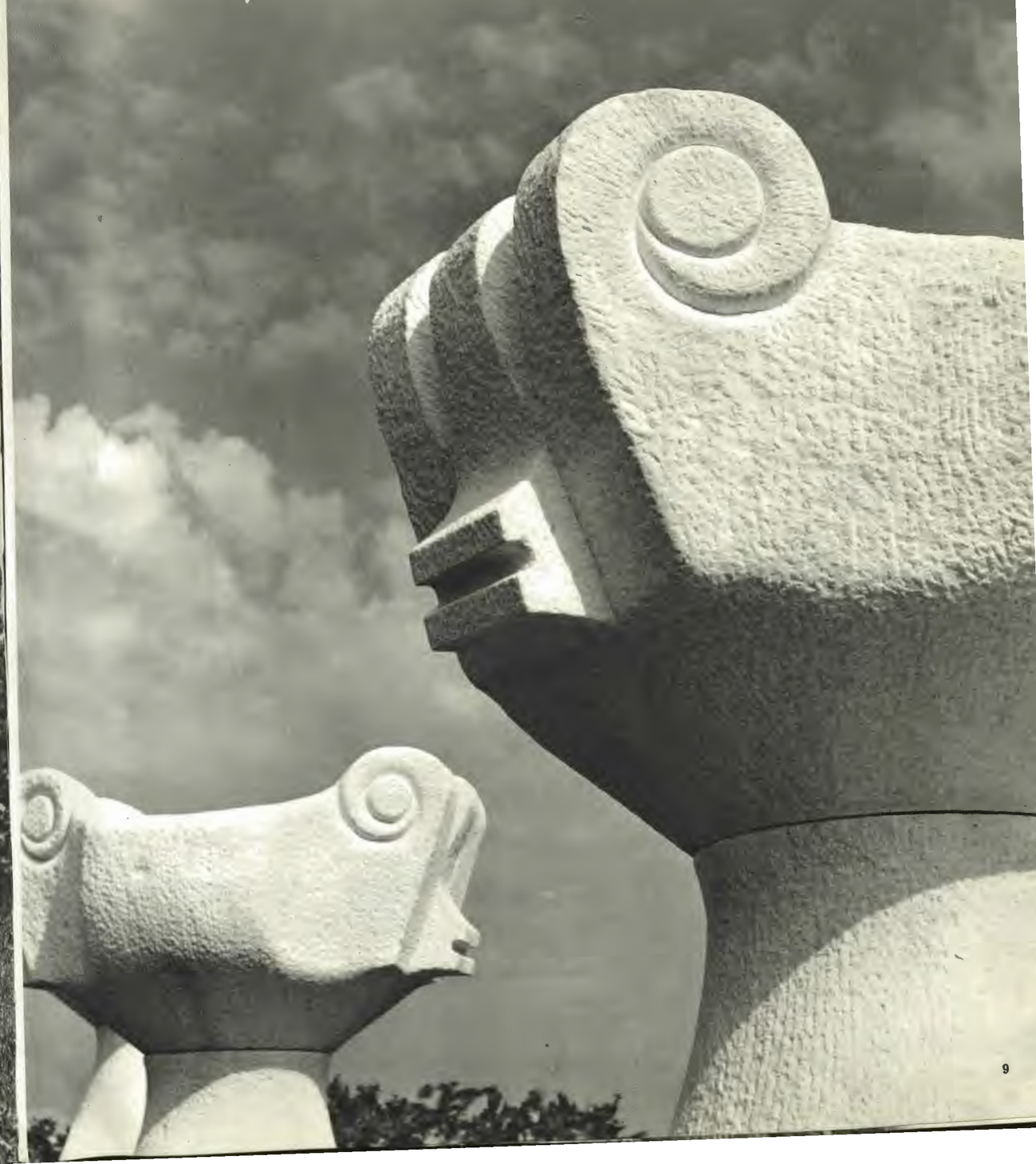

LIVNO
LJUBLJANA-ŽALE
PRIJEPOLJE
LJUBLJANA

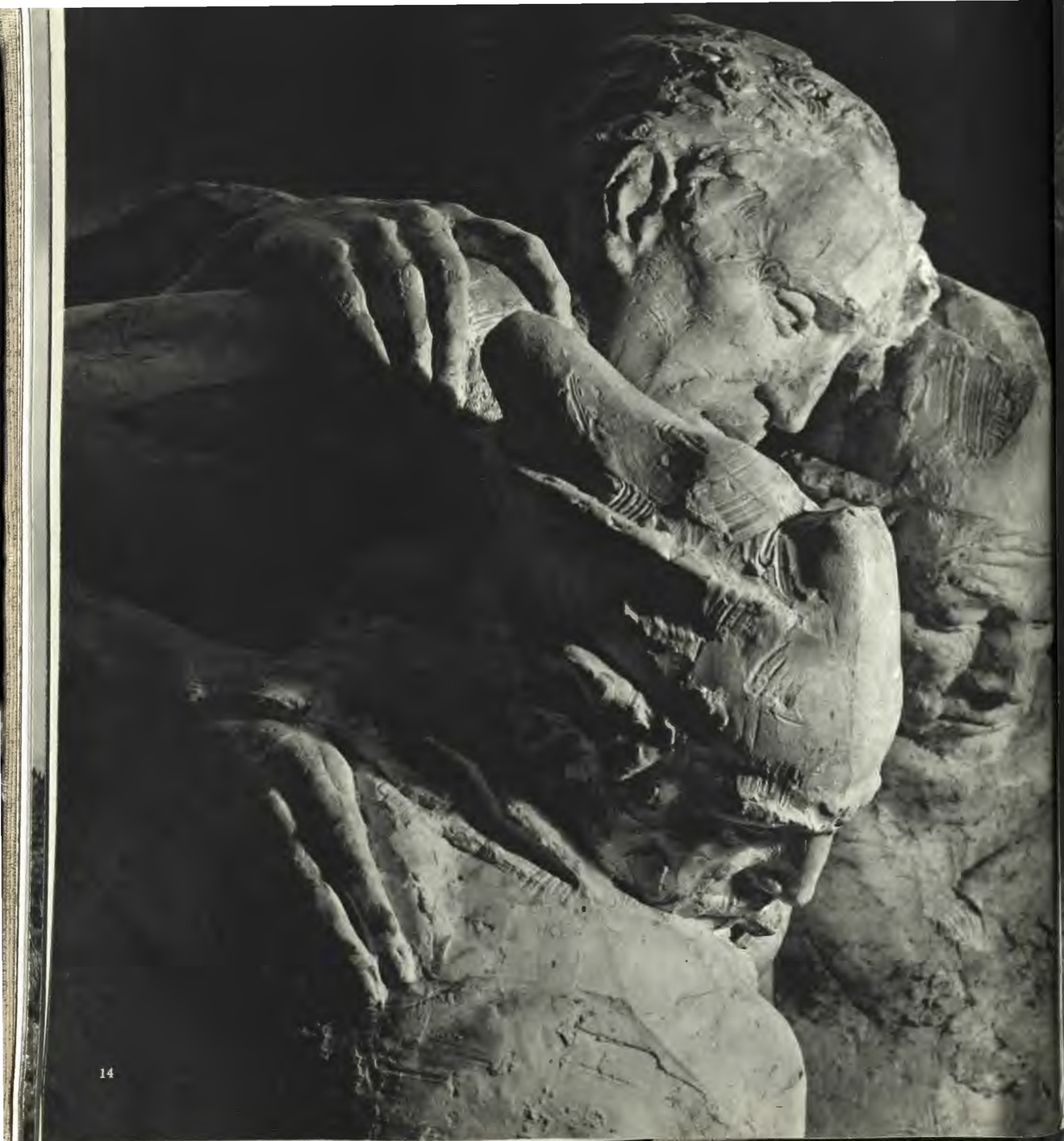

KAMNIK
ADA
LJUBLJANA-ŽALE
SUHO POLJE

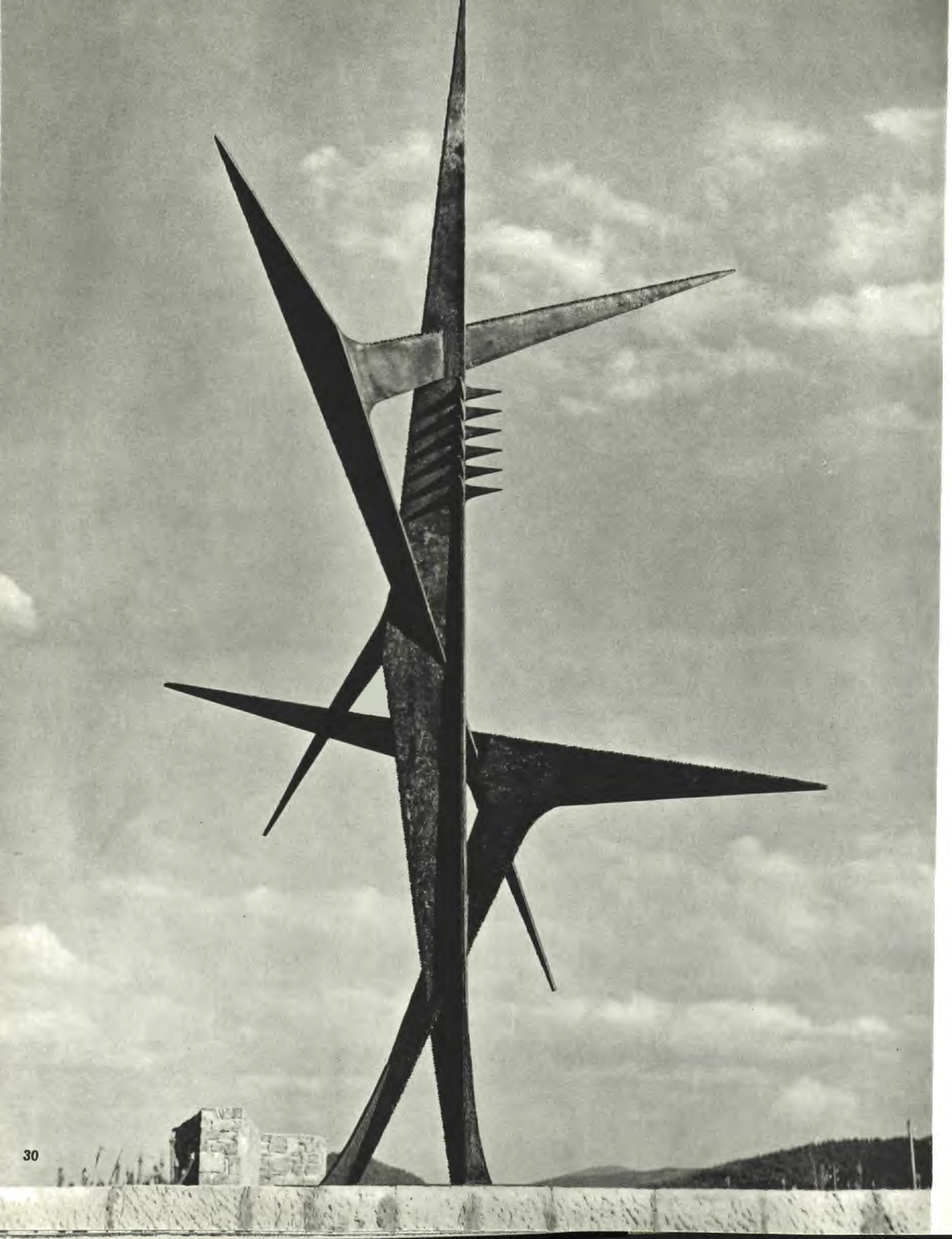

IRIŠKI VENAC
KUMANOVO
BOSANSKO GRAHOVO

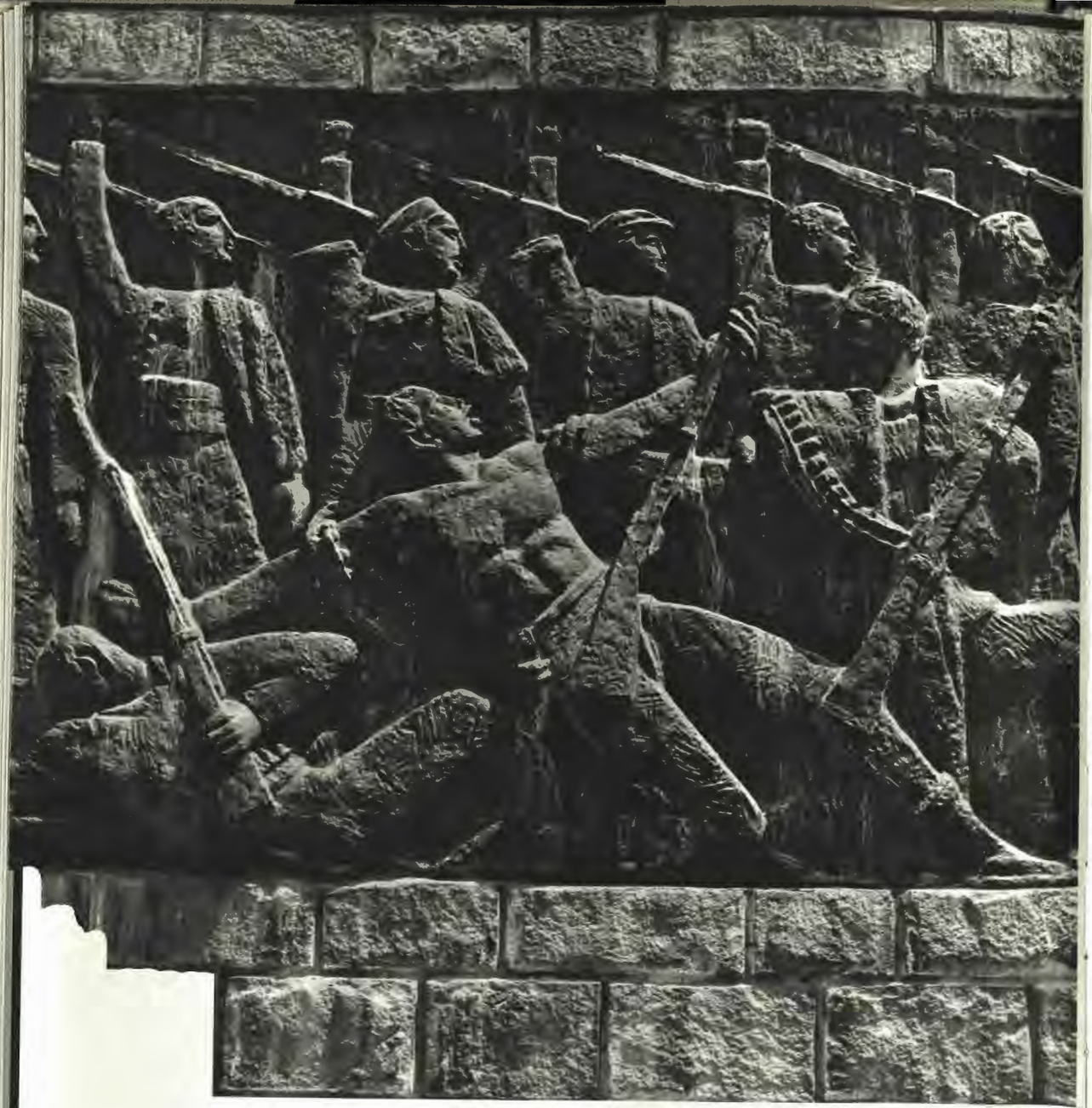

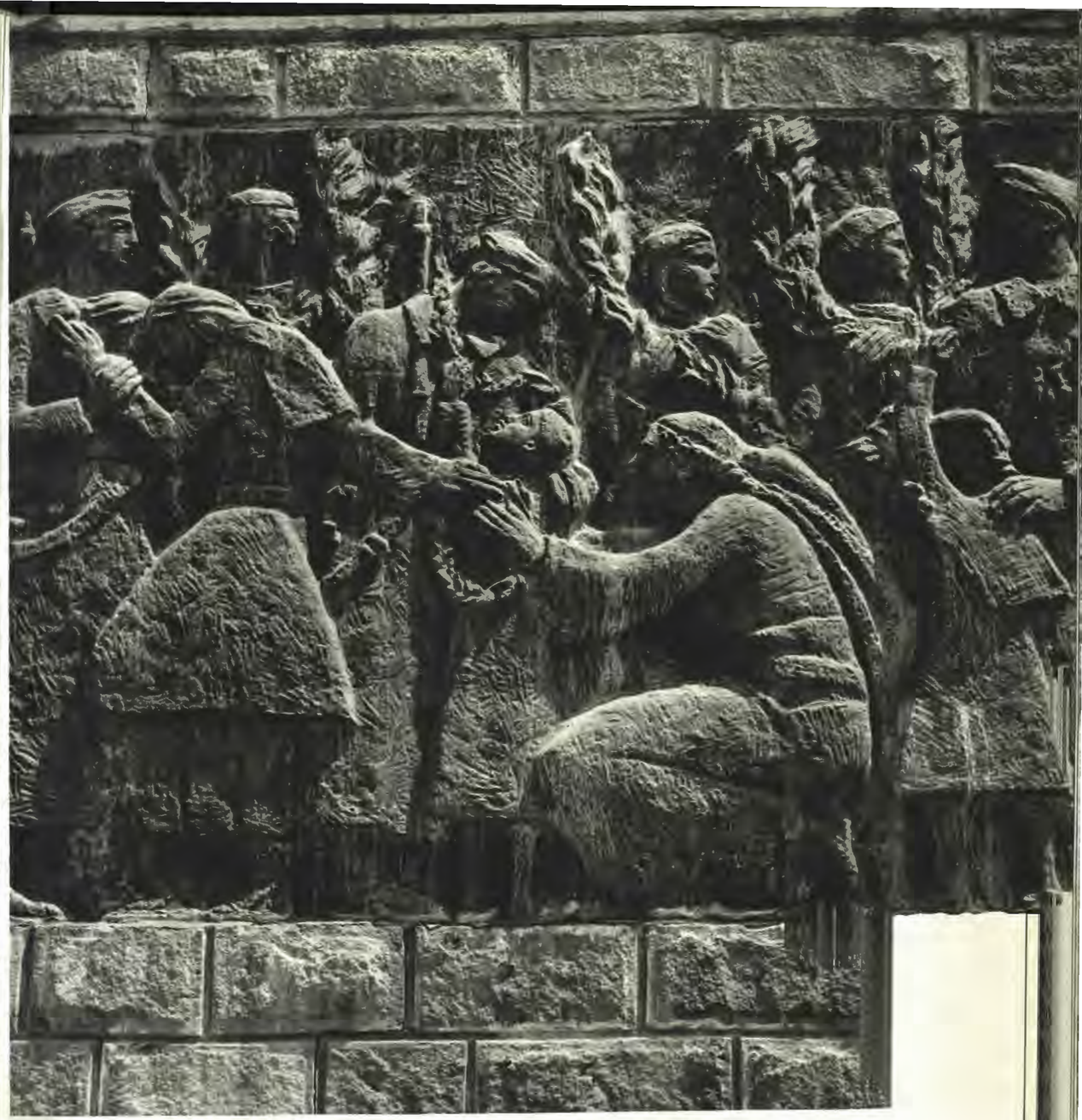

KRAGUJEVAC
TOPOLA
TETOVO
NOVO MESTO

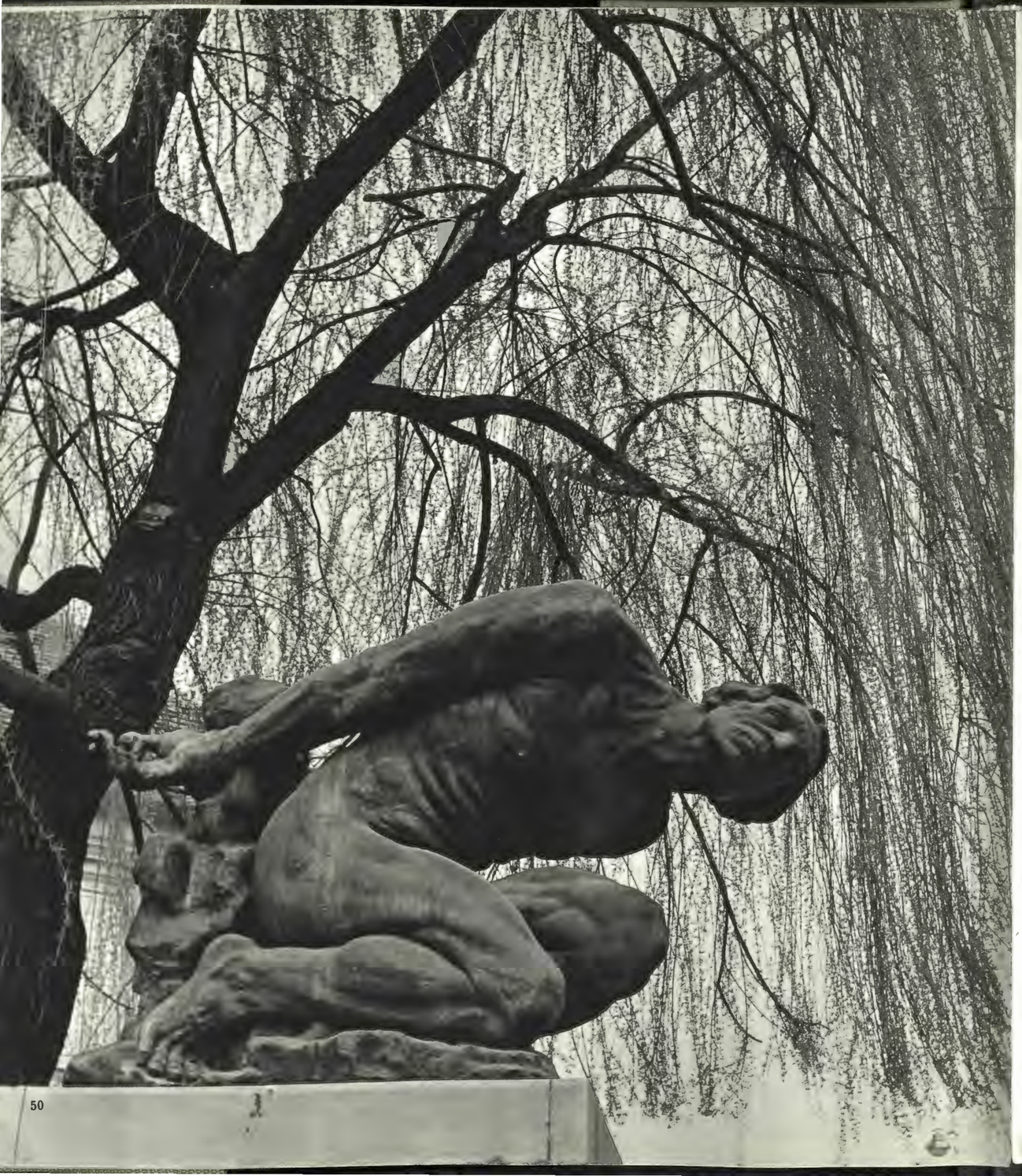

LJUBLJANA
BEGUNJE-DRAGA
BEGUNJE
LJUBLJANA-URH
BEGUNJE-DRAGA

KOROŠEC
VIKTOR
HLEBCE
1920

TAVČAR
VIKTOR
BEGUNJE
1977

MOSTAR
BERAM

MOSTAR
BERAM

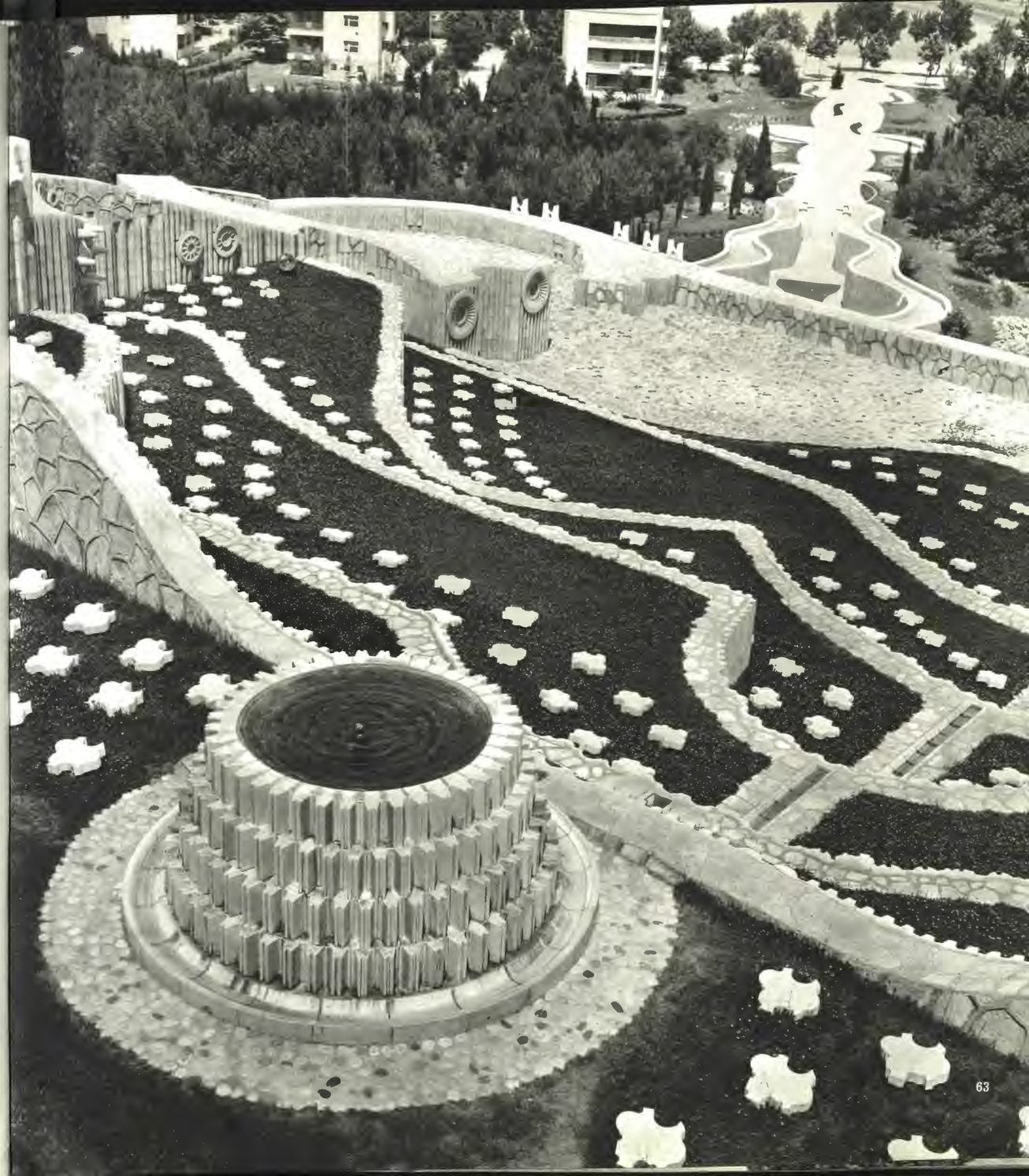

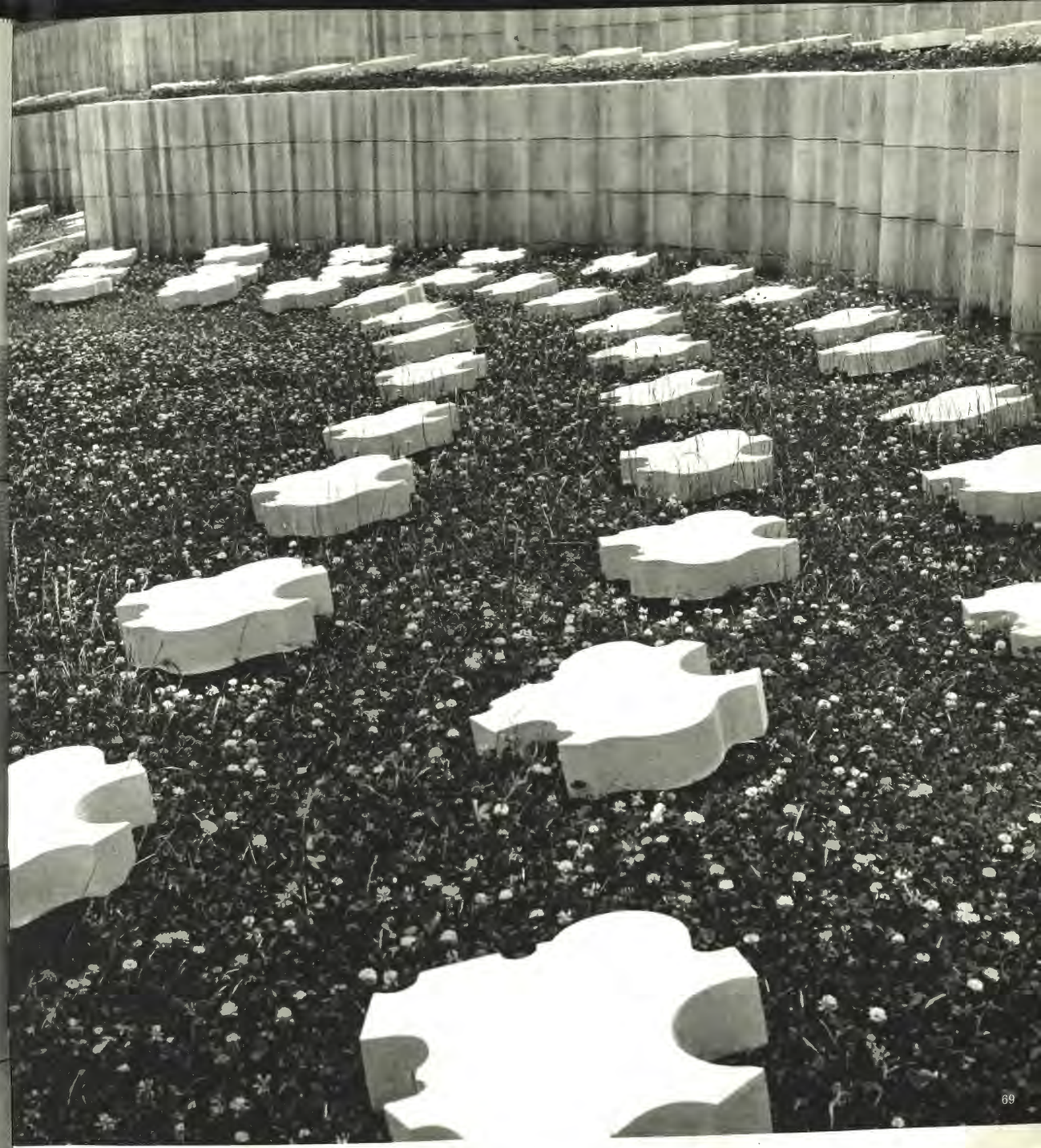

ŠIBENIK
SISAK
LJUBLJANA
KRALJEVO

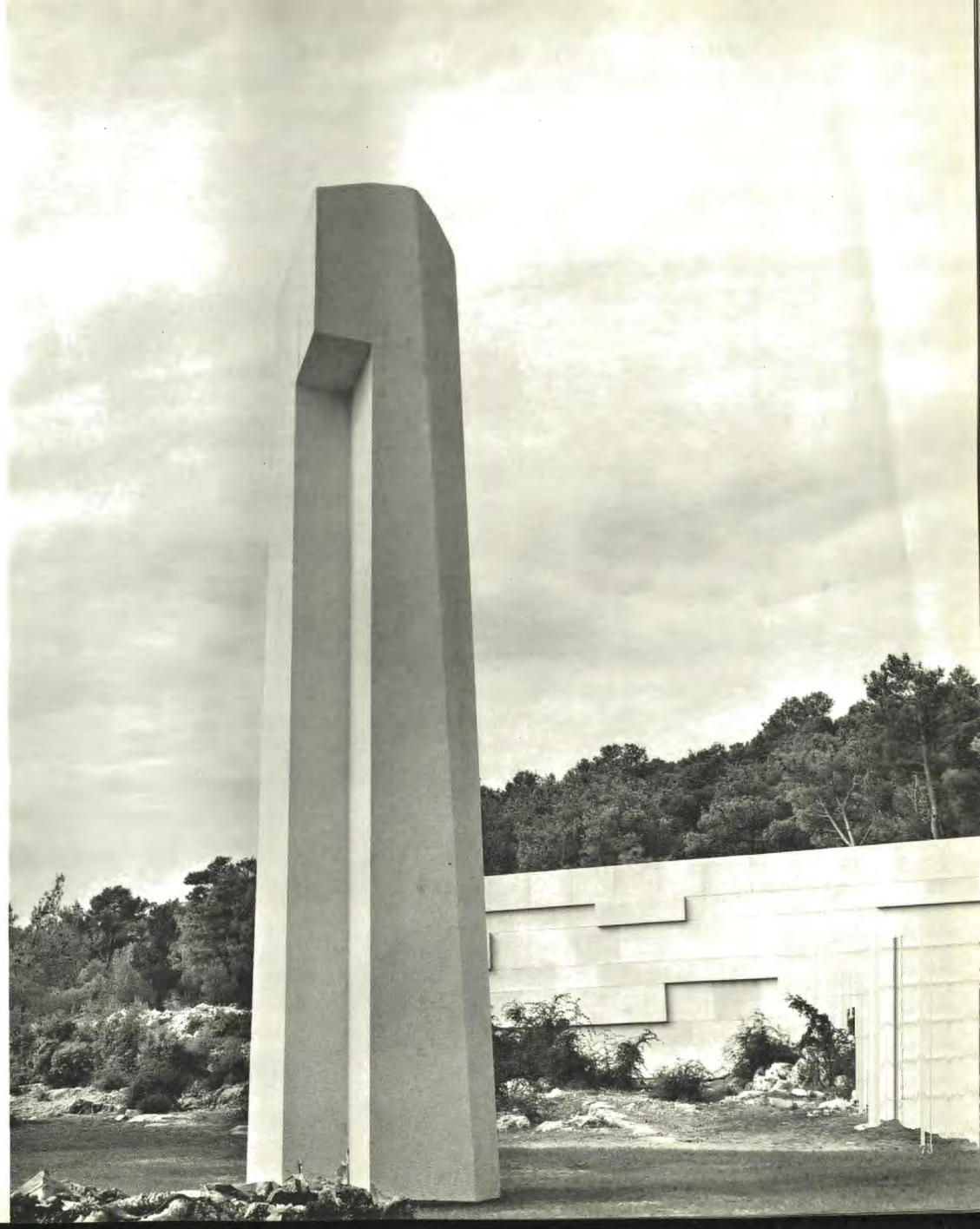

VŽIVLJENJEKO DOMOVINAJEENANAMVSEMDODELJENA
PADEVSMRT * INENOŽIVLJENJEINENASMRT * SVOBODI
TONE TOMŠIĆ
SLAVKO SLANDER
MILOS ZIDANŠEK
FRANC ROZMAN
STANE
NAN KAČIĆ NANDE

BILEĆA
KOTOR
DANILOVGRAD
DANILOVGRAD-LAZINE
HERCEG-NOVI

PALIM ZA SLOBODU
1941-1945

GORIŠKA-BRDA
PRIŠTINA
ČRNOMELJ
BELČIŠTA

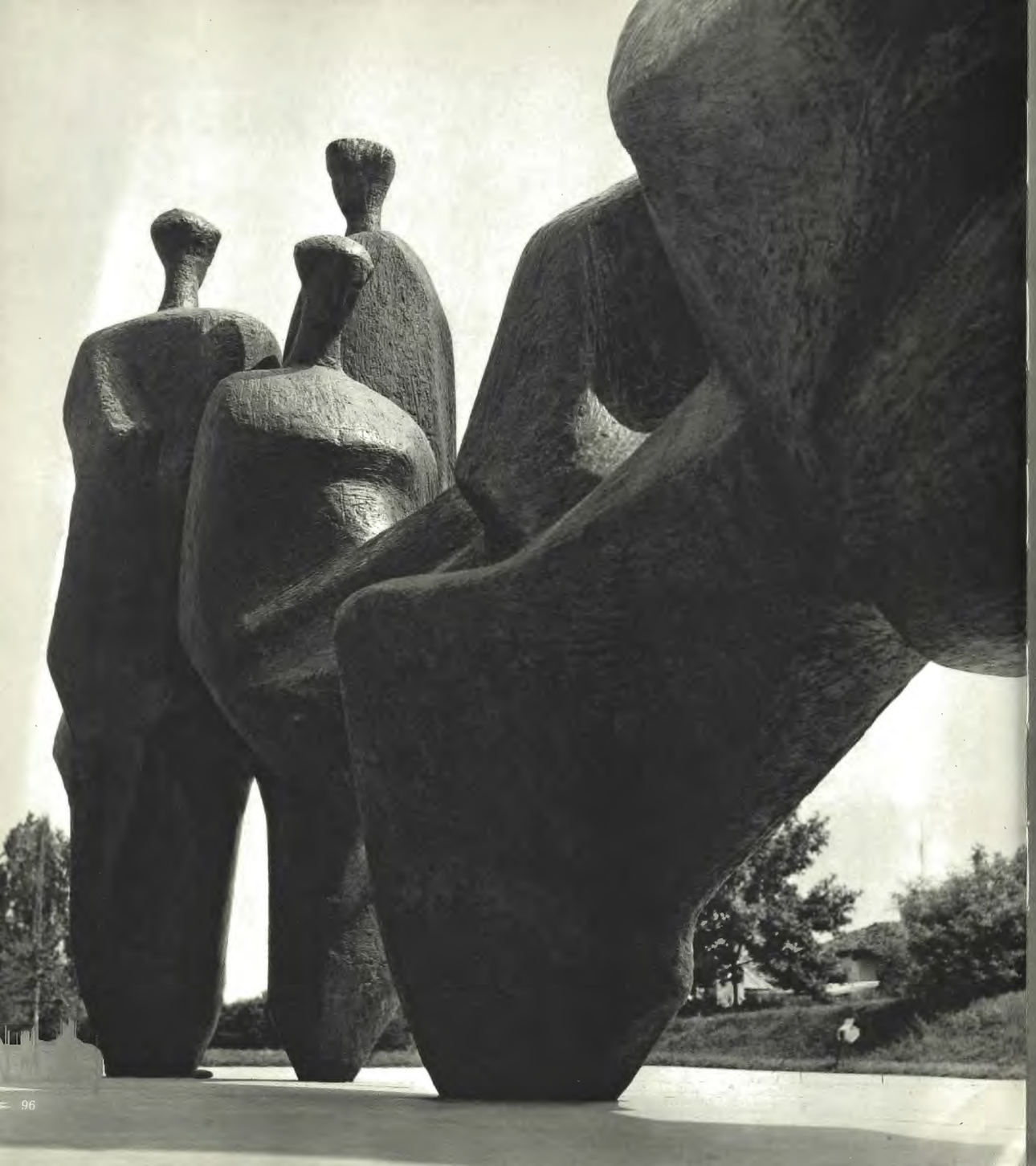

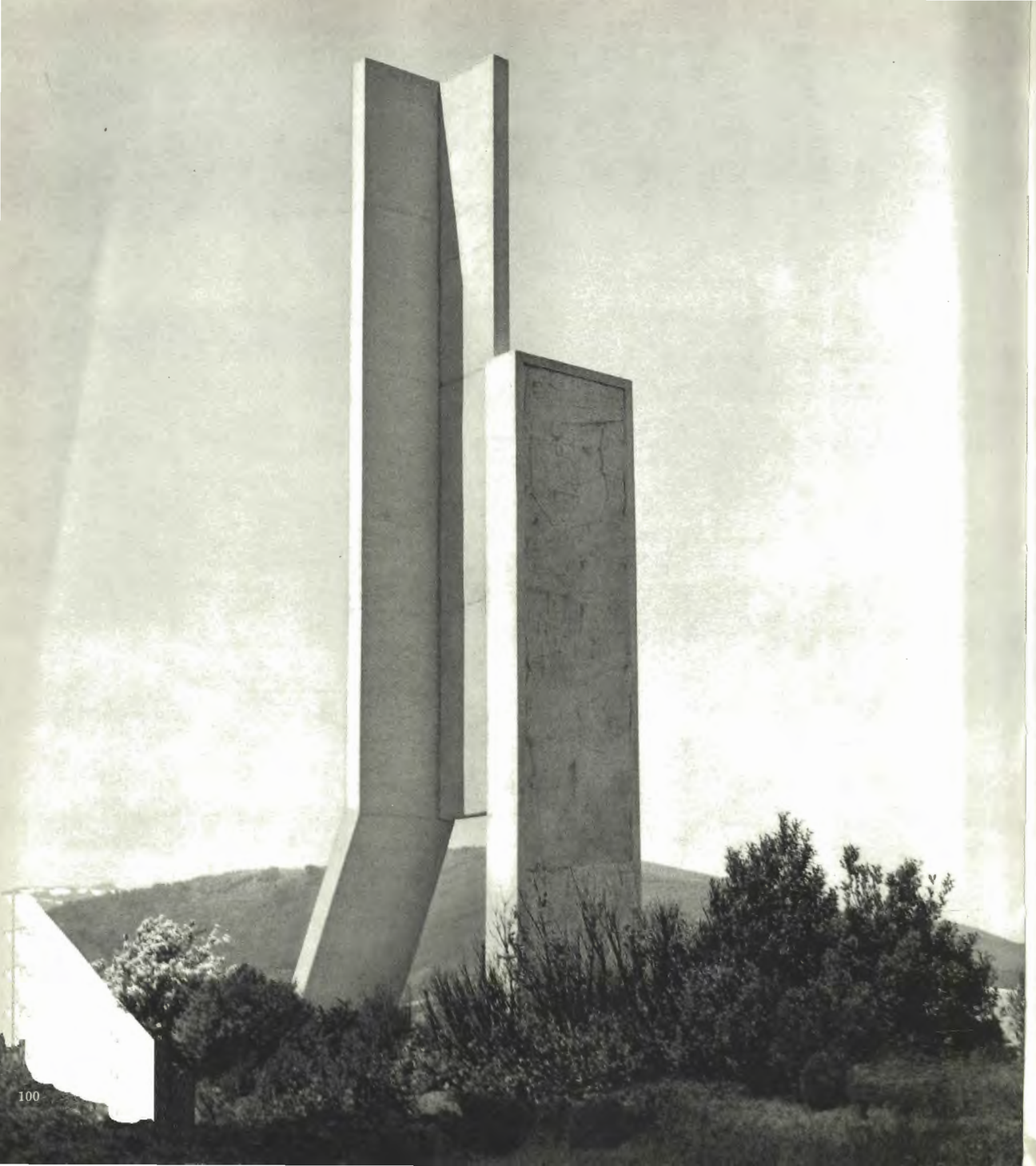

VALJEVO
KUMANOVO
KRANJ

KUMROVEC
BANJALUKA
GLAMOČ
GACKO
TITOGRAD

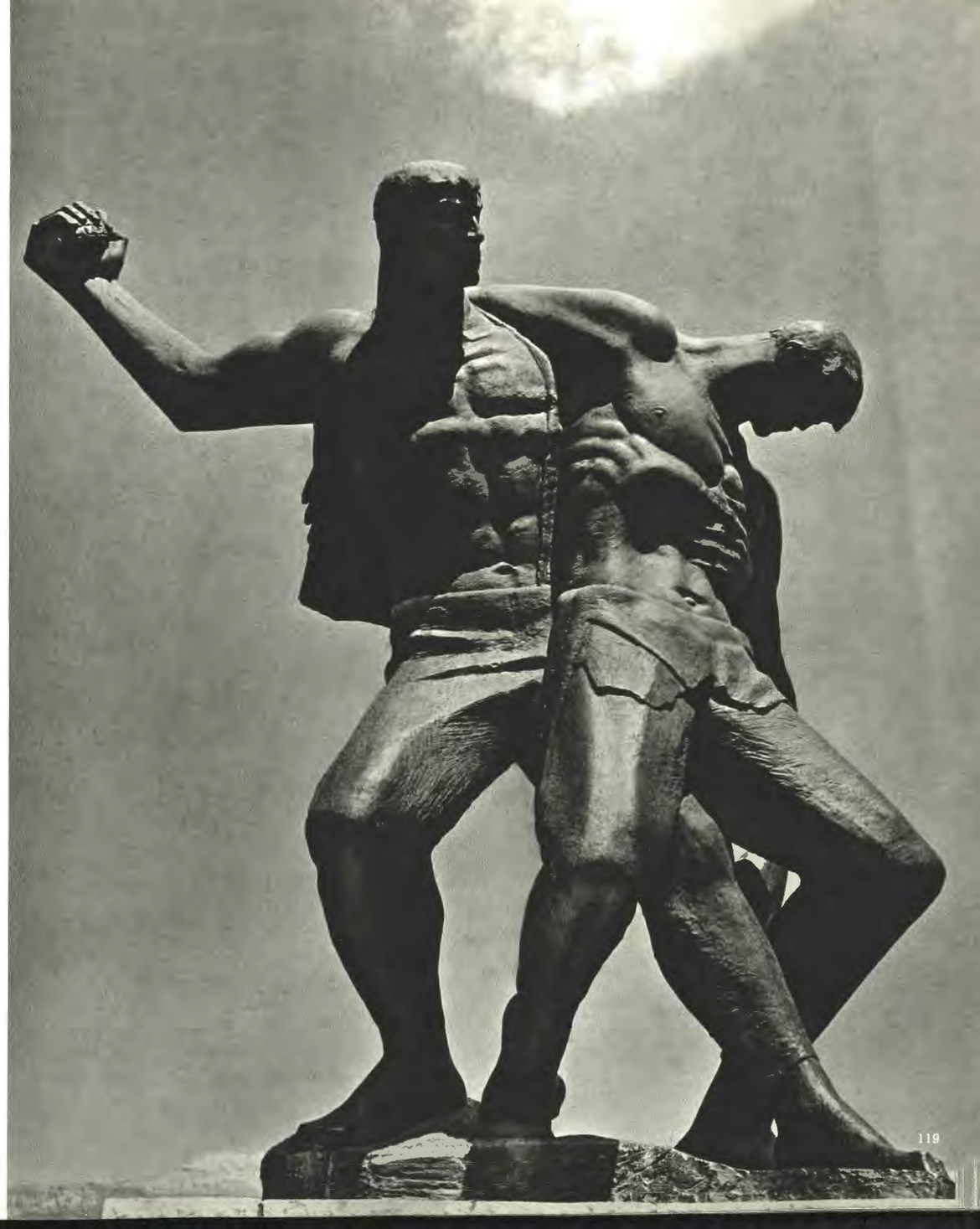

PLJEVLJA
STOLICE
SKOPLJE
VATAŠA

PODGORA
GORNJI-MILANOVAC
PETROVAC NA MORU
PRIŠTINA
ANDRIJEVICA

PODGORA
GORNJI-MILANOVAC
PETROVAC NA MORU
PRIŠTINA
ANDRIJEVICA

SELO VAROŠ
KADINJAČA
FRANKOLOVO
JAJINCI

40 ŽITEV

DACHAU
MAUTHAUZEN
GRAC
OŠVIENCIM
ROGNAN-BOTEN

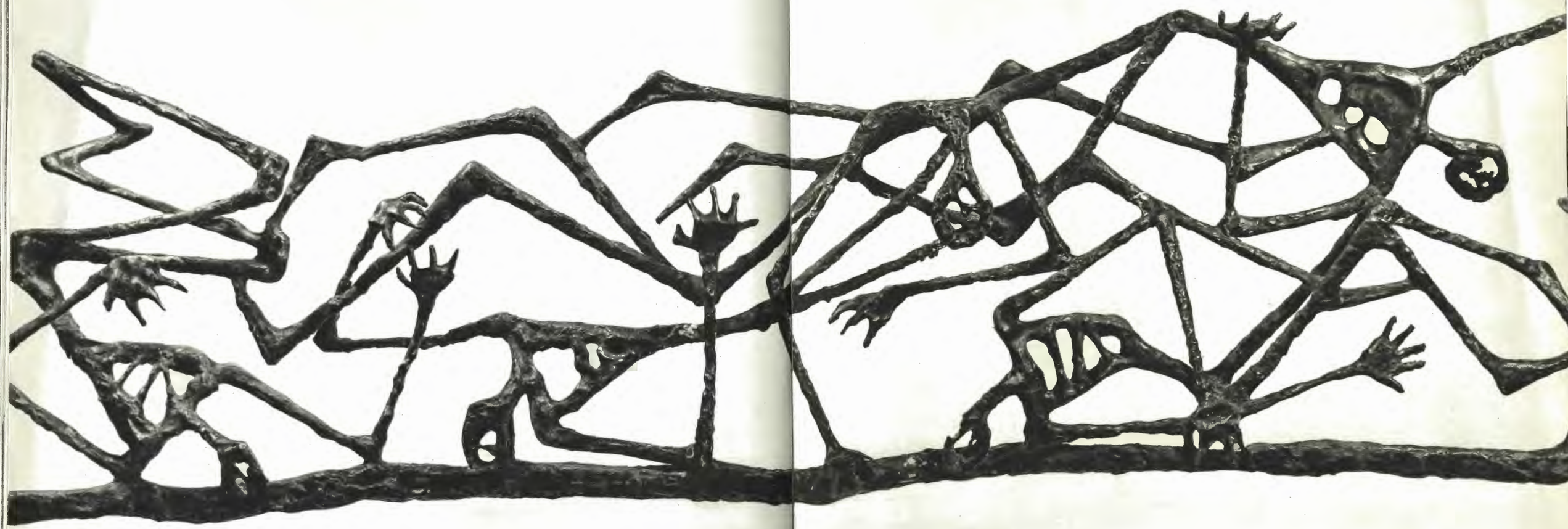

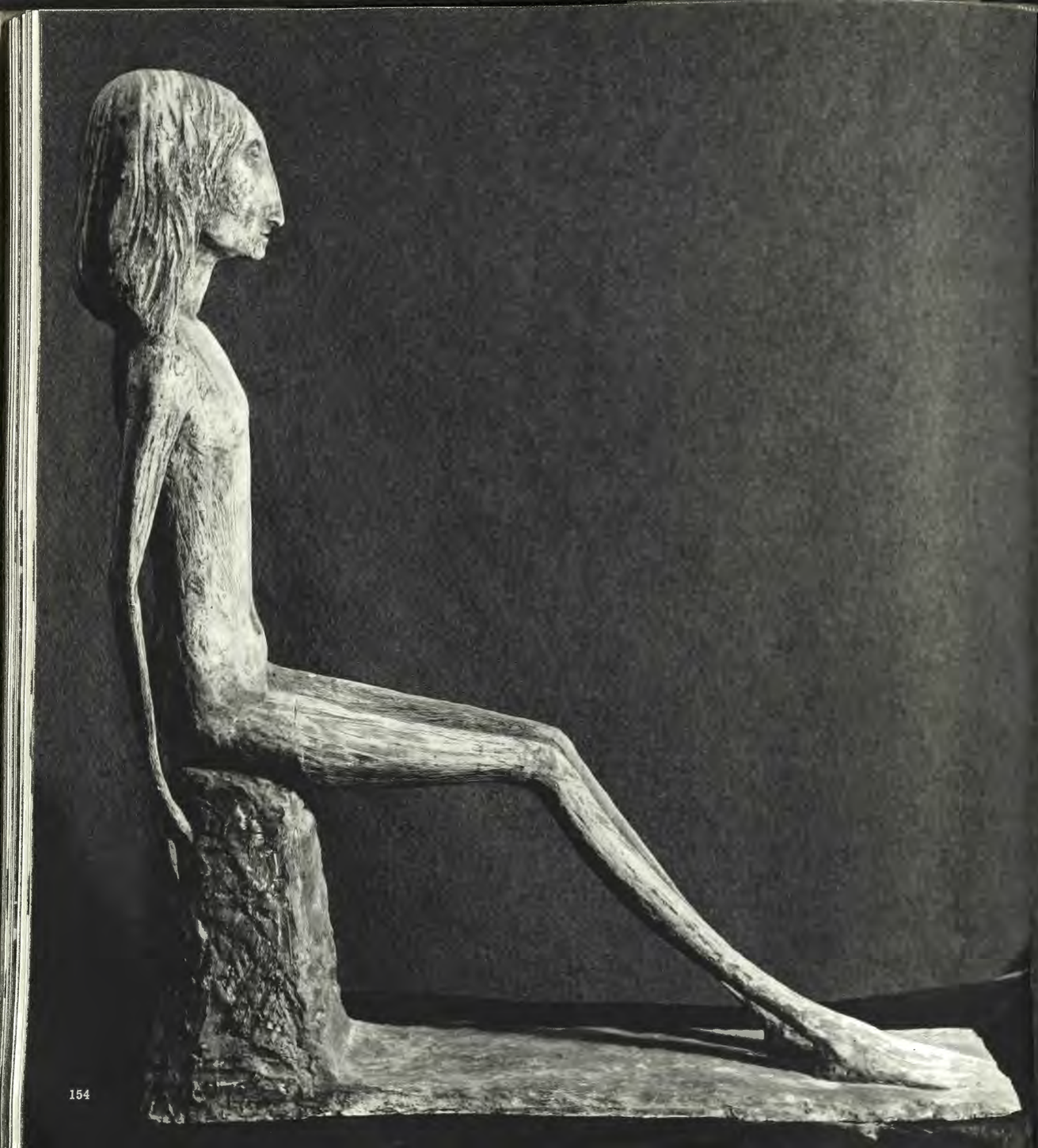

KOZARA
CERKNO
PROHOR PČINJSKI
DRVAR
PETROVA GORA

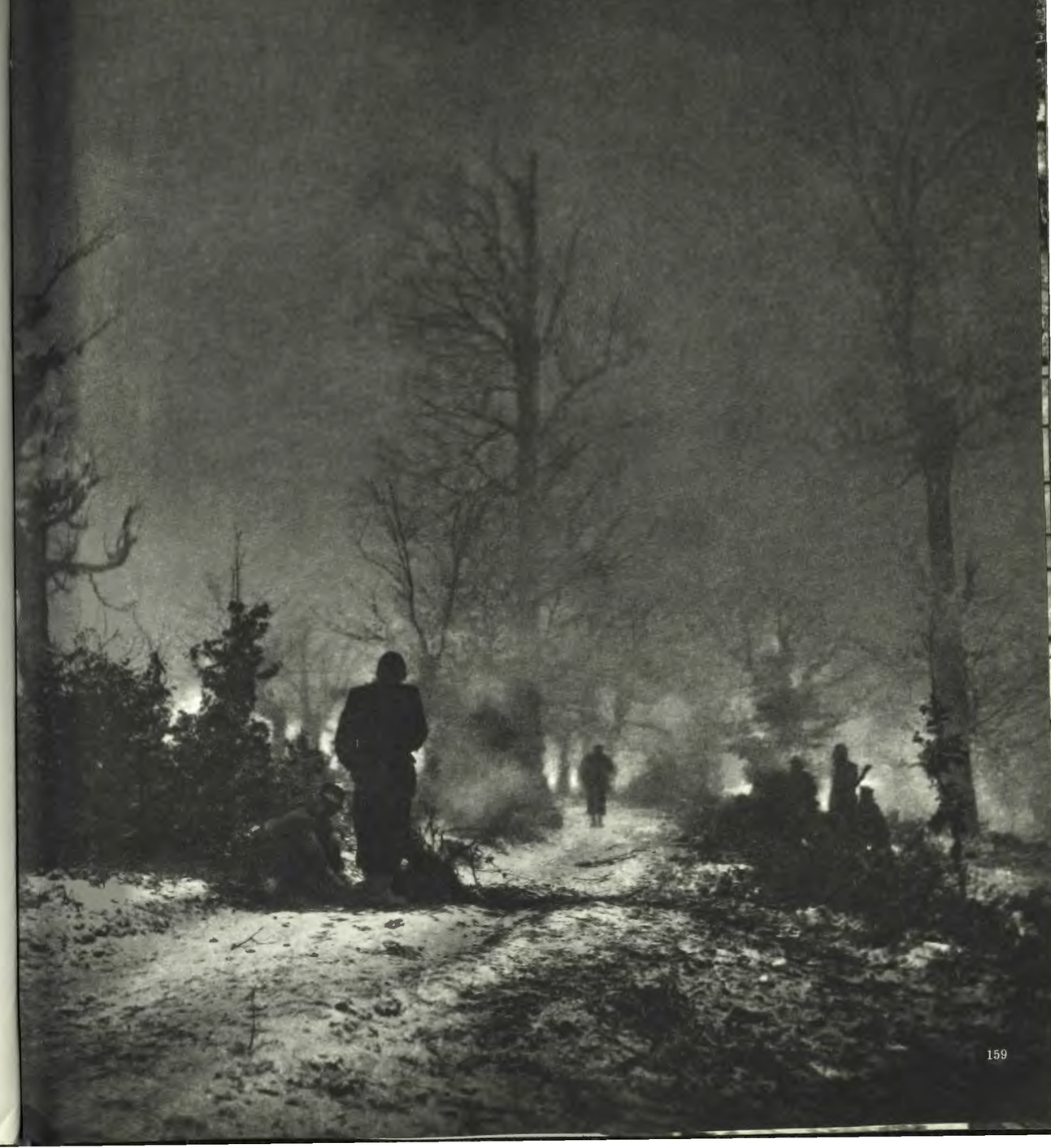

SUTJESKA-TJENTIŠTE
NERETVA
JAJCE
BIHAĆ

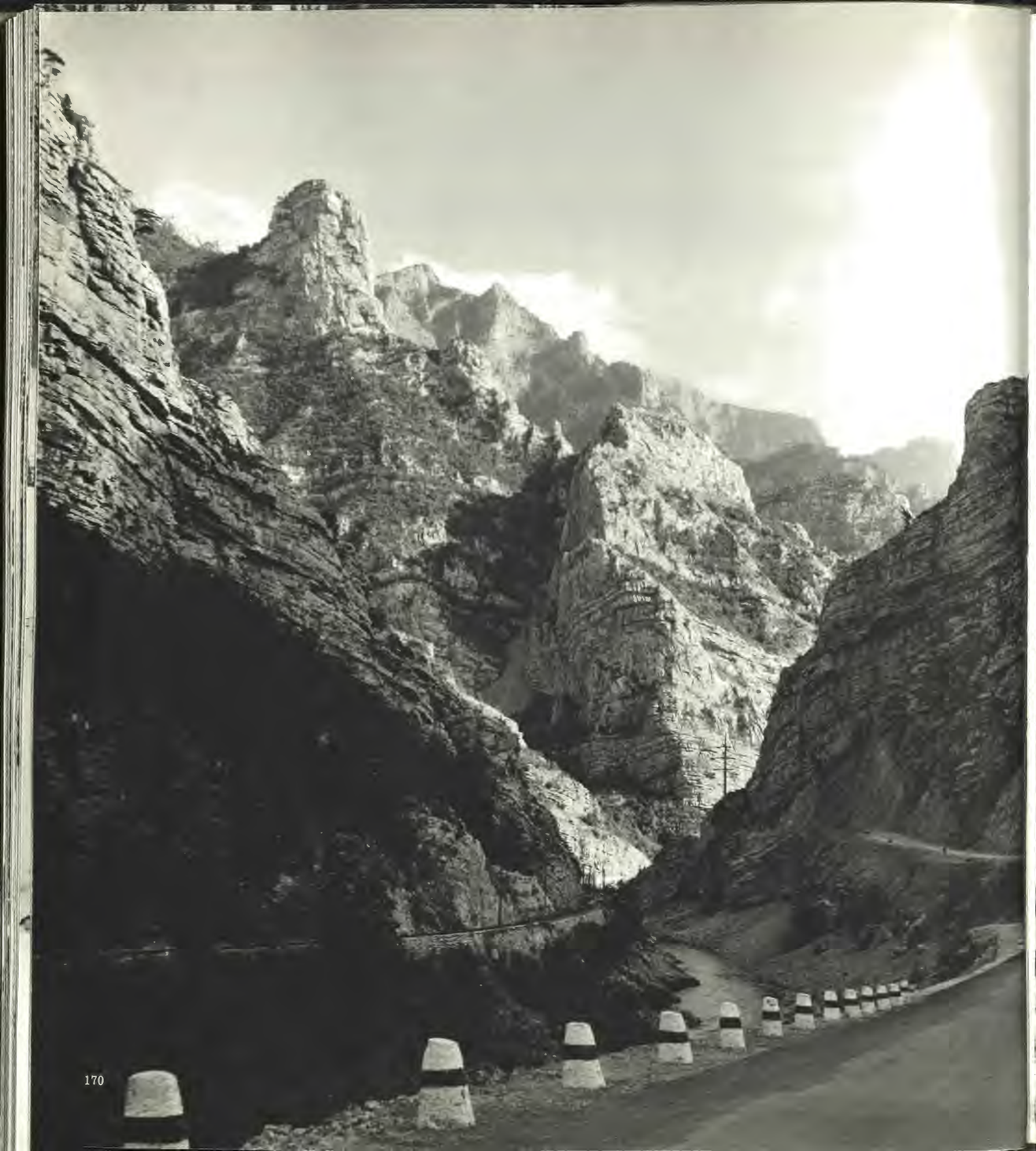

SUTJESKA

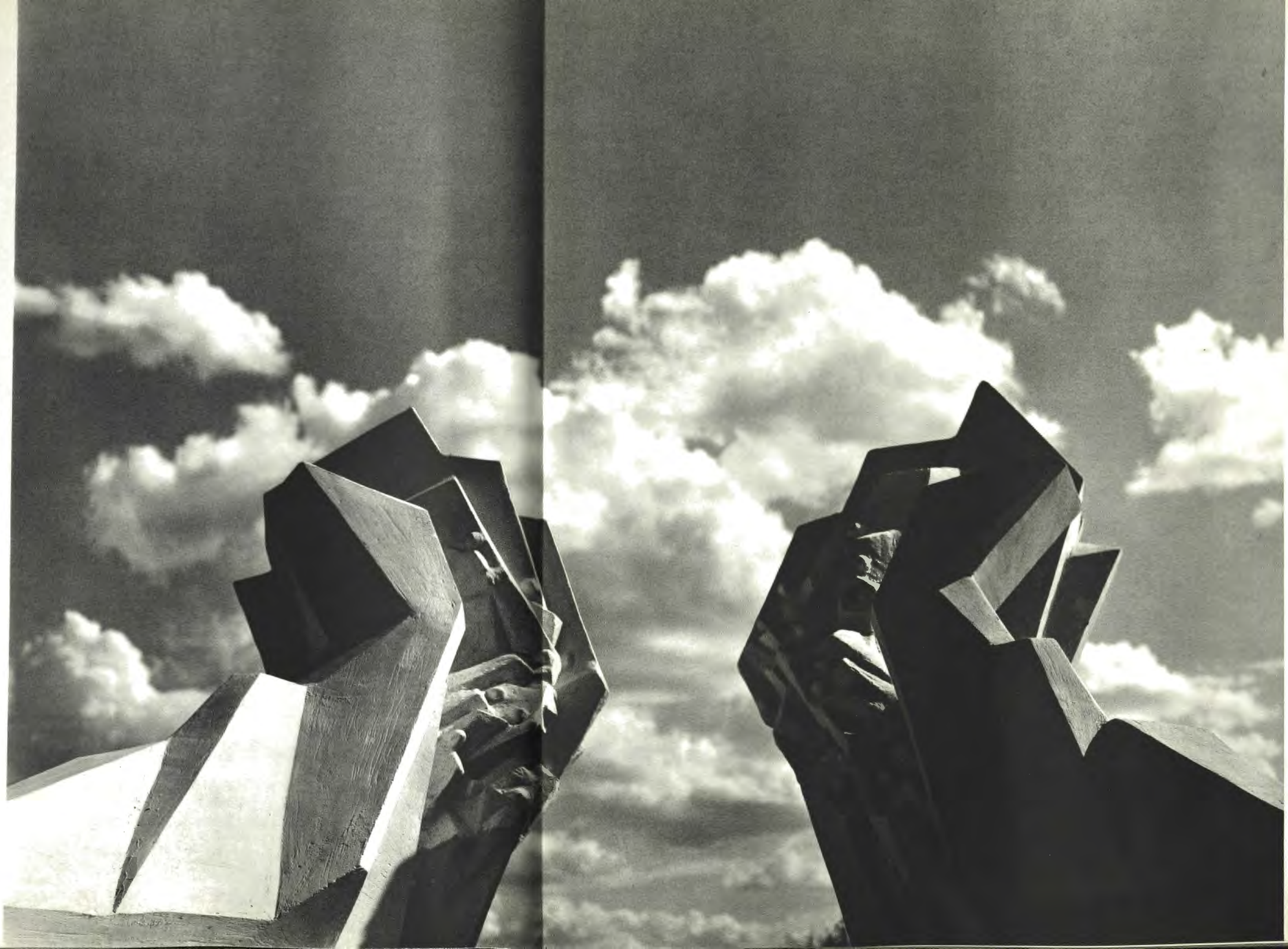

NIŠ-BUBANJ
ZAGREB-DUBRAVA
KRAGUJEVAC
KVASICA U BELOJ KRAJINI

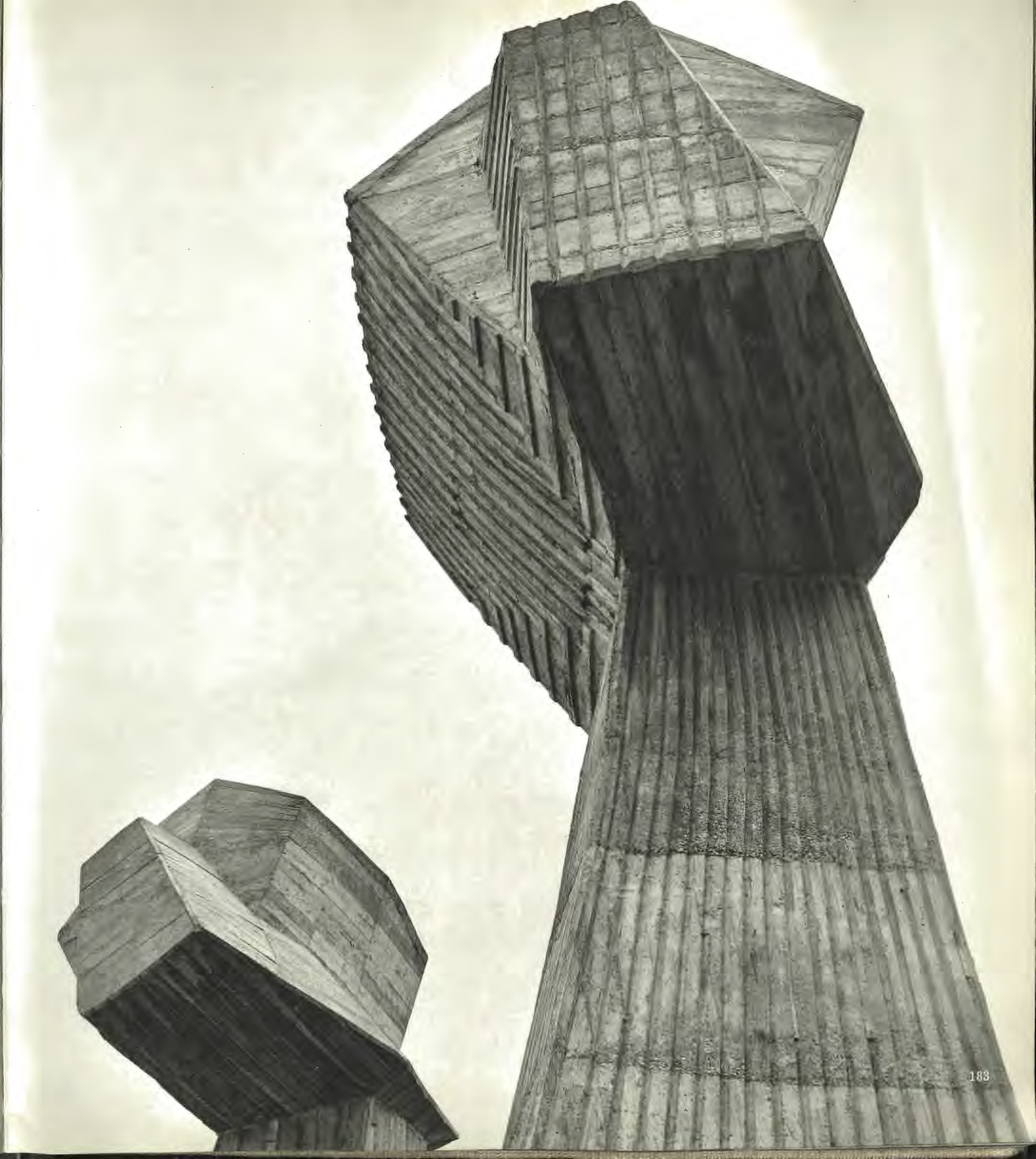

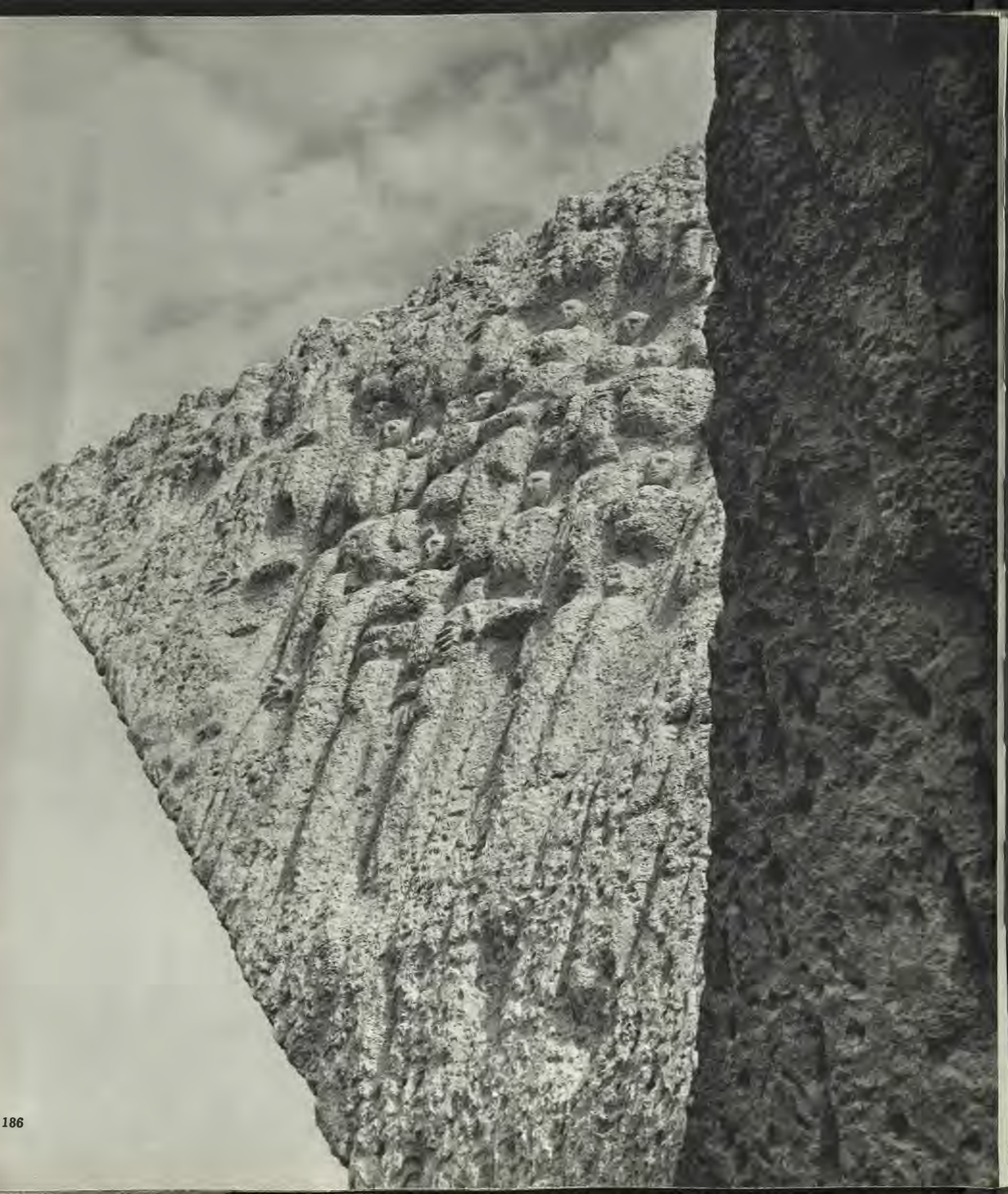

ŽABALJ
IVANJICA
PARTIZANSKE VODE
NOVI KNEŽEVAC

1941 1945

SUBOTICA
KRUŠEVAC
KAMENSKI VUČJAK

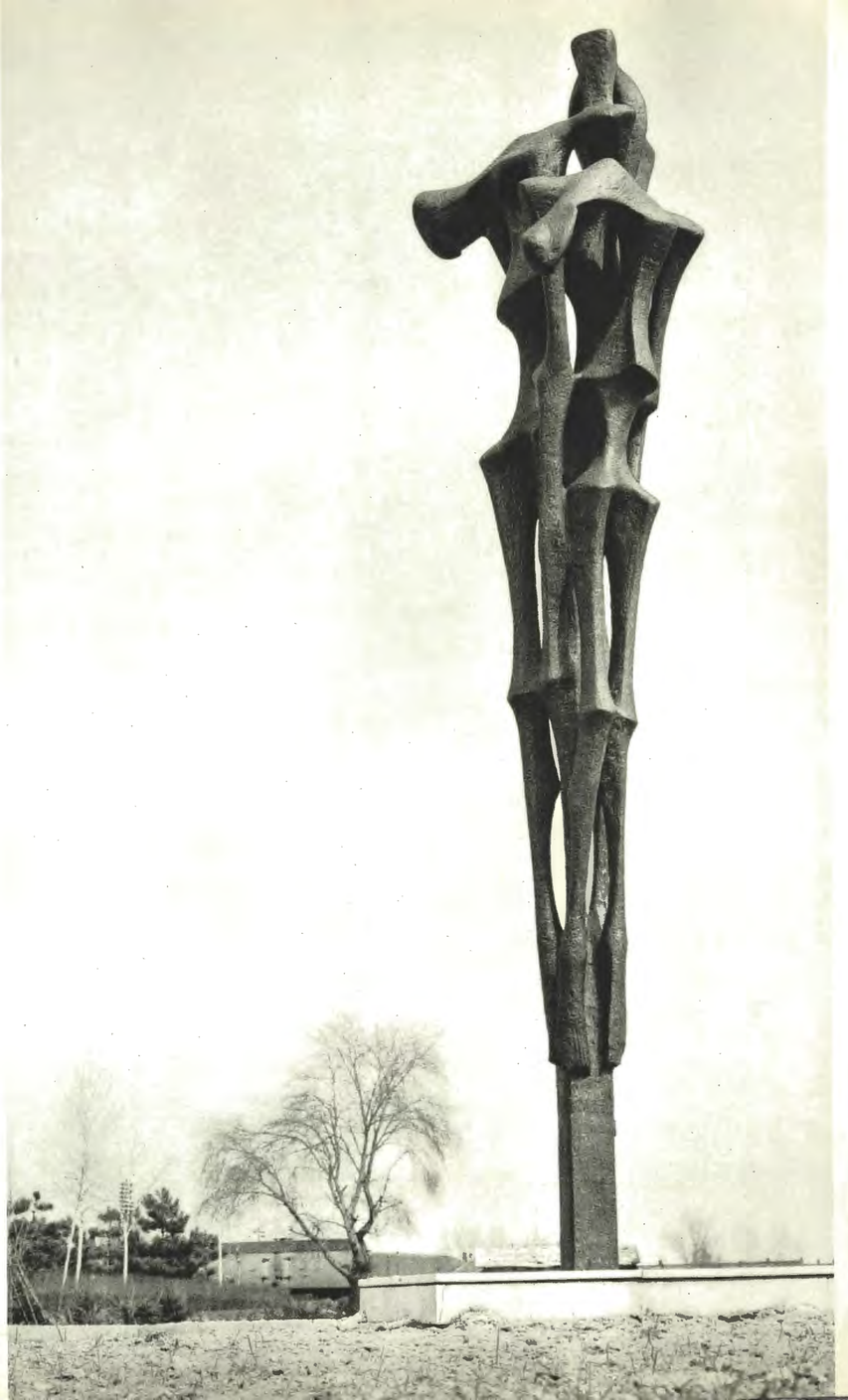

MARKOVAC
ANOVAC
ŠNJEGAVIC SUSNJARI VRANIC VUČJAK
I ŽIGEROVCI-IZ SELA KOTARA
GLAVICA GRĐEVICA
ROGULJE I TISOVAC
SIMLIJE I SUMETLICA
BJEGLICA IZ KOZARE-NE
BUDI SJECANJA NA NASE
COLOPUKE STARCE I DJECU KOJE
NEPRIJATELJ SPOMENIK PODIŽE

JADOVNO
BEOGRAD
KIČEVO

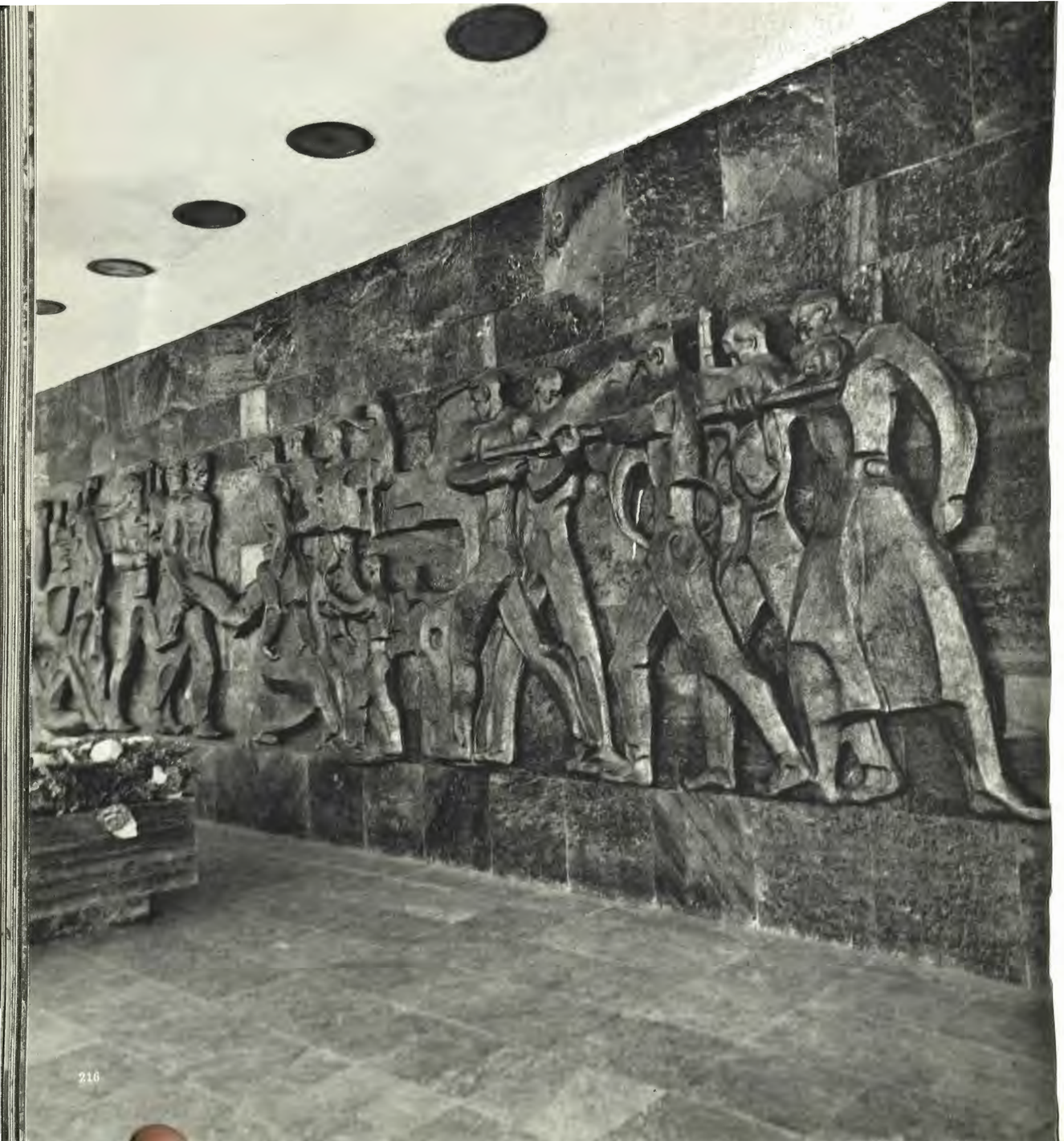

BATINA

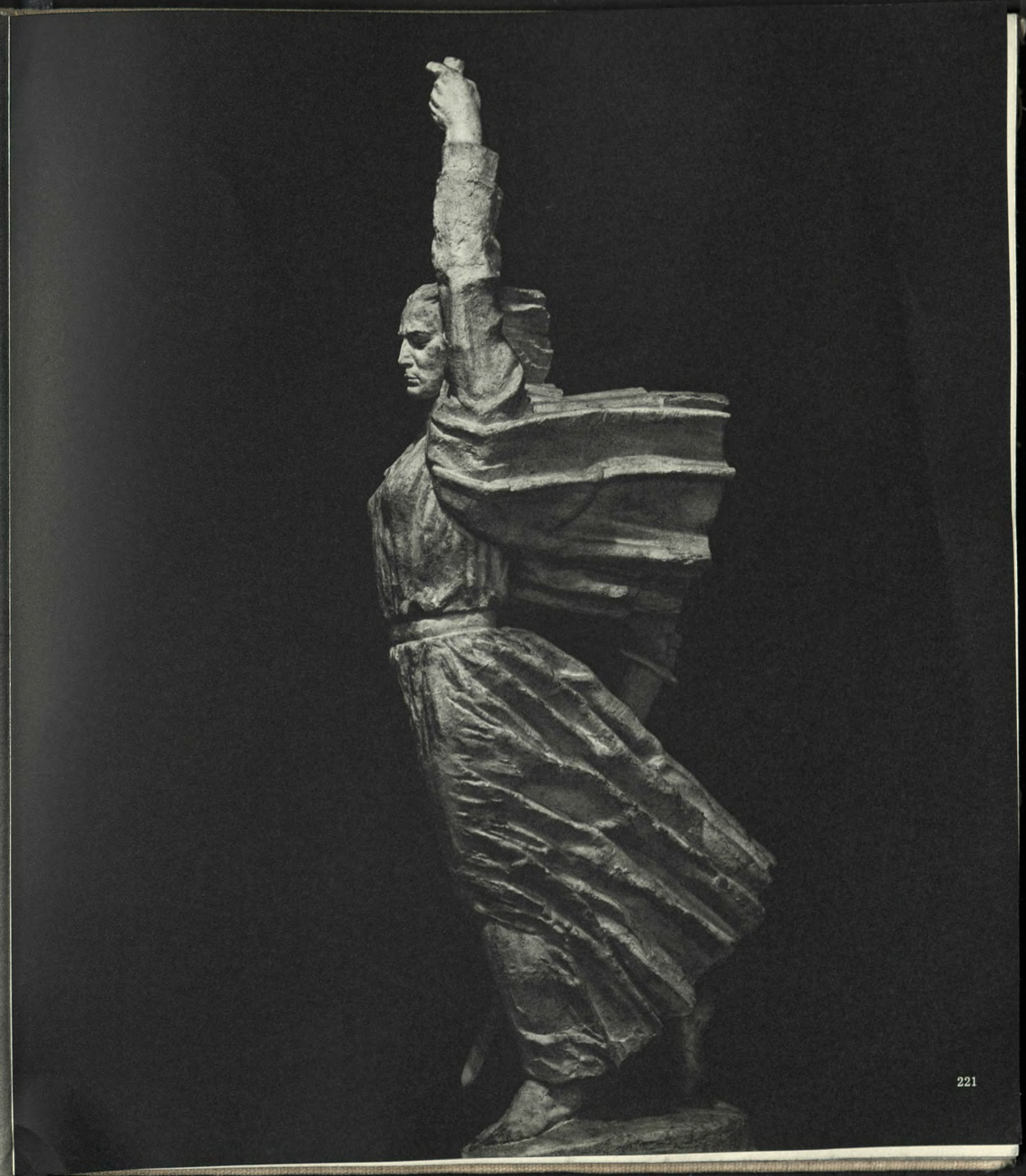

ZAGREB—DOTORŠĆINA
ŽABLJAK
VIS
BEOGRAD
MALI POŽAREVAC

JASENOVAC
DONJI LOGATEC

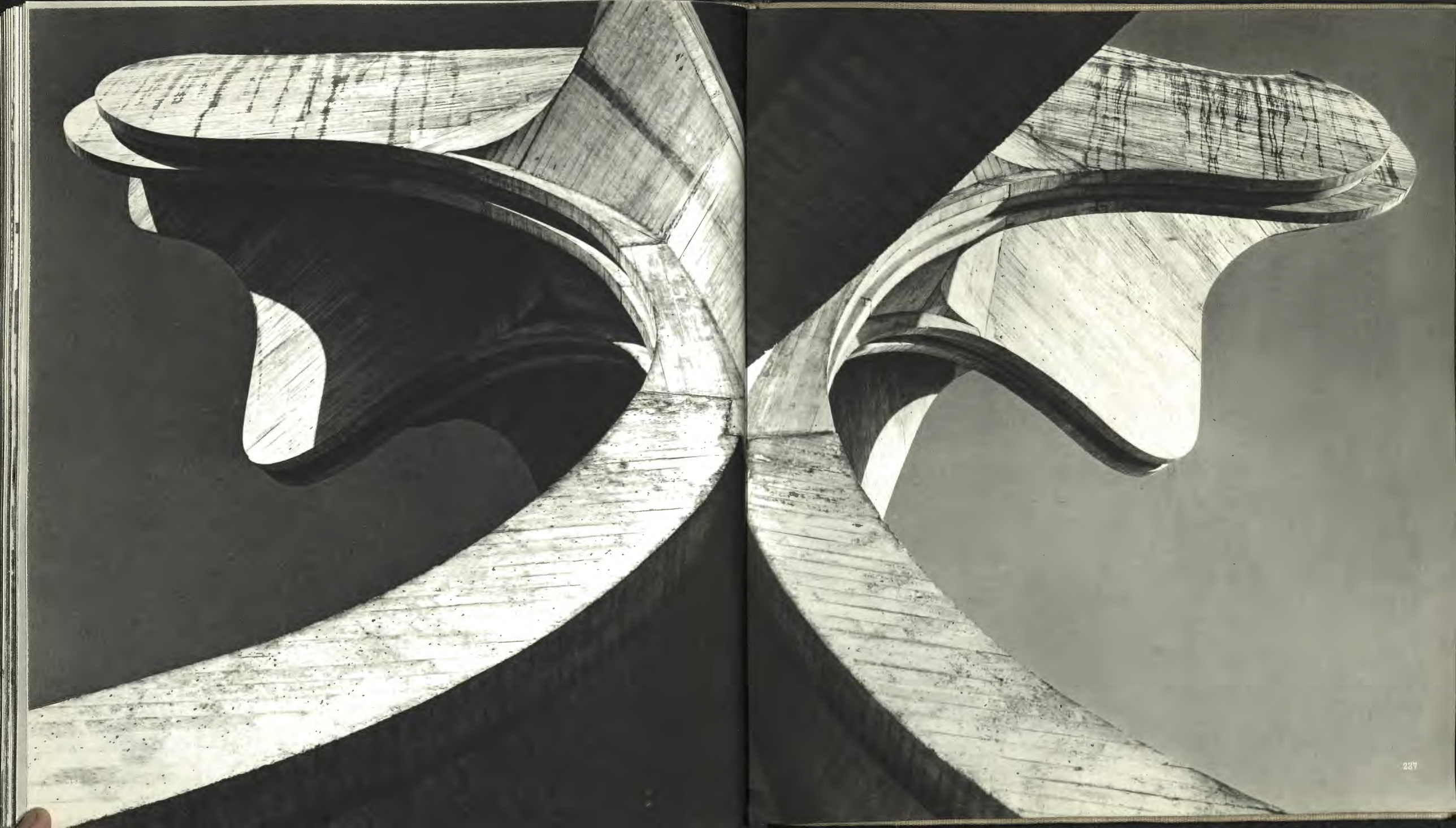

242

PODGARIĆ